

Yttrande över Ansvarsfull hälso- och sjukvård Delbetänkande av Patientmaktsutredningen (SOU 2013:44)

Famna har av regeringen inbjudits att yttra sig över rubricerad utredning, och lämnar därför följande synpunkter och kommentarer.

Famna delar betänkandets förslag att ersätta *Hälso- och sjukvårdslagen* med en ny *Lag om hälso- och sjukvårdens organisation*. Vi anser att detta förtydligar lagstiftningen och kompletterar den tidigare förslagna *Patientlagen*.

Famna vill särskilt lyfta fram vikten att definierar begreppen *Huvudman* och *Vårdgivare*. Vi anser att uppdelningen av landstings och kommuners roll som huvudman och vårdgivare är ett viktigt steg för att synliggöra olika aktörers uppdrag i hälso- och sjukvårdssystemet. Det blir särskilt viktigt att bevaka att vårdgivare har samma ställning i systemet oberoende driftsform för att säkerställa konkurrensneutralitet.

Famna har dock starka invändningar att beskriva *vårdgivare* som *offentliga* och *privata*. I Sverige finns sedan lång tid tre olika sektorer som bedriver hälso- och sjukvård: den offentliga sektorn med landsting och kommuner, den idéburna sektorn med icke vinst-utdelande aktörer (stiftelser, föreningar, kooperativ, icke-vinstutdelande aktiebolag) och den privata sektorn med företagen. Under de senaste åren har ett antal offentliga utredningar, överenskommelser och regeringsuppdrag just fokuserat på att definiera vårdgivare med olika drivkrafter och associationsformer. I enlighet med bl.a. Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting¹, Framtidskommissionens² eller Valfärdsutvecklingsrådets³ förslag eller regeringens senaste uppdrag till Tillväxtverket att främja tillväxt och nyföretagande av idéburet företagande inom vård och social omsorg⁴ bör man i den nya lagstiftningen skilja mellan offentliga, idéburna och privata vårdgivare.

¹ Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting [RSkr 2008/09:207](#)

² [Framtidens civilsamhälle](#)

³ [Valfärdsutvecklingsrådet slutrapport](#)

⁴ Uppdrag att främja tillväxt och nyföretagande av idéburet företagande inom vård och social omsorg [S2013/792/FST](#)

I betänkandets förslag finns inkonsekvent användning av begreppen *vårdgivare* och *utförare*. I 4 kap 2§ i lagförslaget används begreppet *utförare* istället för *vårdgivare*. Begreppet *utförare* är dock inte definierat i förslaget. Vidare hänvisar man i samma paragraf till vårdval och LOV, där det dock varken förekommer *vårdgivare* eller *utförare* utan man använder begreppet *leverantör*. Konkurrensverket har i ett beslut om konkurrensneutralitet nyligen fastslagit att begreppet *leverantör* syftar på externa leverantörer alltså inte landstingets eller kommunens egenregiverksamhet⁵. Famna anser att detta är olyckligt och att det går mot intentionerna i bl.a. föreliggande förslag från betänkandet att behandla alla vårdgivare jämlikt.

Famna rekommenderar att använda begreppet *vårdgivare* genomgående i det föreliggande förslaget samt förtydliga att begreppet *leverantör* i LOV avser alla *vårdgivare* oberoende driftsform.

Famna välkomnar förslaget att främja en mer jämlik vård och anser att valfrihet är ett viktigt steg i denna riktning. Vi anser också att det är nödvändigt att tillgängliggöra data som är relevant för patienterna och deras närstående. Famna anser dock att det behöver noggrant övervägas vilka data man använder för valfrihetsinformation. Mycket av de data som samlas in inom Öppna jämförelser används i första hand för verksamhetsutveckling och är inte lämpad som underlag för vårdval.

Famna välkomnar förslagen som fokuserar på att skapa en mer patientcentrerad hälso- och sjukvård. Betänkandet lyfter särskilt fram patientklagomål som ett centralt område. Famna delar uppfattningen att ett systematiskt arbete med inkomna synpunkter och klagomål är en viktig källa för att identifiera förbättringspotential i verksamheten. Vi förstår att detta hänger ihop med utredningsdirektivet men vi vill lyfta fram att klagomålshanteringen är bara en del av ett systematiskt förbättringsarbete. Famna förespråkar ett mer offensivt kvalitetsutvecklingsarbete där värdeskapande för dem vården och omsorgen finns till för är central och där patienter och personal är medskapare i en god vård och omsorg.

Famna välkomnar betänkandets förslag att ge Inspektionen för vård och omsorg i uppdrag att utveckla en systematisk återkoppling av vunna insikter. Det är positivt att tillsynsmyndigheten agerar som utvecklingsaktör som skapar lärande. Viktigt är här att man inte bara lyfter upp sådant som har gått fel (anmälningar och klagomål) utan också bidrar till att sprida goda exempel.

Lars Pettersson
generalsekreterare

⁵ Konkurrensverkets beslut om påstått problem gällande brist på konkurrensneutralitet inom Hälsoval Jämtland [Dnr 348/2013](#)